

hele verden. I den forbindelse bliver det stadig mere tydligt, at næsten alle Kierkegaards fortæsterstammer forsøger at lokke deres læsere væk fra politisk og socialistisk engagement i aktuelle emner. Begge de pseudonyme værker såvel som de værker, Kierkegaard har skrevet i eget navn, problematiserer emner, der er „oppe i tiden“, forsøger at blokere for tilslid og tiltro til sociale institutioner og stiller sig kritisk over for debatter om social retfærdighed, samfund og religion. I stedet forsøger Kierkegaard at twinge sin læser til at fokusere på sin egen unikke situation og særlige ansvar. Hans tænkning er mistanksom over for den politiske retorik i datidens Danmark og ville give et også være ejendigt over for politiske abstraktioner som ‘det globale samfund.’ Man må spørge hvordan, eller endog hvorvidt, Kierkegaard forholder sig til nutidens tænkning af politik og individets ansvar i den sociale og politiske sfære. Det er her, kurset griber fat.

Kursets fokus er Kierkegaards underligelse af individet og, mere specifikt, hvordan det individuelle selv forholder sig til den livsverden, det hører til i. Det begynder med en diskussion af sammenbruddet i de kulturspecifikke etniske og religiøse kategorier, der traditionelt har bestemt selvet, og behandler Kierkegaards skarpe kritik af kristen kultur og politik, hans synspunkt at religiøse krav kanstå i et konfliktorhold til tilsyneladende universelle etiske forpligtelser og hans hævdelse af, at den andens blik er en væsentlig faktor for éns identitet.

Fordi Københavns Universitet har gode forbindelser til internationale Kierkegaard-forskere bl.a. på IARU-universiteter som Yale og Oxford, har vi kunnet invitere gæsteforelæsere til at deltage i kurset. Forskerne George Pattison fra Oxford, Alastair Hannay fra Oslo, og David Possen fra Yale har alle deltaget i kurset sammen med forelæsere fra Søren Kierkegaard Forskningscenteret.

Sommerkurset tilbyder også aktiviteter, der ellers ikke foregår i universitetsregi. Da mange fra udlandet deltager i kurset, mødes vi ofte til mere sociale aktiviteter som ekskursioner til Josty's i Frederiksberg have, hvor Kierkegaards pseudonym Johannes Climacus nød øl og cigarer, og til Dyrehaven, hvor han tilbragte mange søndag eftermiddage. Vi tager også en weekend-cykeltur til Gribskov, Søborg Sø, Gilleleje og Helsingør for at se nogle af de steder, som Kierkegaard nævner og inddrager i sit forfatterskab. Hensigten med disse aktiviteter er dog ikke væsentlig andrelædes end hen-sigten med kurset i det hele taget: at skabe en atmosfære, der gør det muligt at diskutere fri og åben, hvorvidt Kierkegaards forfatterskab er relevant i dag, i en kontekst der synes at være ret anderledes end den, hans tænkning opstod i. Kurset skal derfor blot ses som en fortættelse af de diskussioner blandt danskerne og udlandene, der har fundet sted på København. Bevillingsperioden løber fra 2011 til 2014.

I. Kierkegaardstudier i Norden kort fortalt

Selvom det er almindeligt anerkendt, at Kierkegaard er en af Skandinaviens vigtigste tænkere og den betydeligste filosof, som har skrevet sine værker på et nordisk sprog, afspejler receptionen af hans tænkning i de nordiske lande ikke denne kendsgerning.

Danmark har haft den længste tradition

for Kierkegaardforskning i Skandinavien, og fra slutningen af det 19. århundrede har der været mange danske forskere,

som har specialiseret sig i Kierkegaard.

Det danske Søren Kierkegaard Selskab, der blev grundlagt i 1948, havde til for-

mål at være et både populært og videns-

skabeligt forum. Selskabet begyndte se-

nere at publicere tidsskriftet *Kierke-*

gaardiana, som i mange år formåede at

være det førende forskningsorgan i

Kierkegaardforskningen. I slutningen af

1960erne grundlagde Det Teologiske Fa-

kultet på Københavns Universitet et lille

institut, som senere blev til Kierkegaard-

afdelingen. Med en bevilging fra Dan-

marks Grundforskningsfond indledte Sø-

ren Kierkegaard Forskningscenteret sit

arbejde i 1994. I 1996 lancerede Centeret

to forskningspublikationer: *Kierkegaard*

Studies Yearbook og *Monograph Series*

(Berlin: Walter de Gruyter Verlag). I

2005 blev disse to rækker suppleret med

to nye serier: *Texts from Golden Age*

Et nyt netværk for Kierkegaardforskning i de nordiske lande

af forskningslektor, ph.d. dr.phil. & theolog. Jon Stewart

Søren Kierkegaard
Forskningscenteret
har for nylig fået
bevilget støtte fra
Nordforsk til etab-

leringen af The
Nordic Network of
Kierkegaard Re-
search. Det over-
ordnede formål med projektet er at fremme forskning i og forståelse af Kierkegaards tænkning i de nordiske lande. Det nye netværk vil prøve at integrere de forskellige traditioner i Kierkegaard-forskningen i de forskellige lande og sprogsamt fremme kommunikation og udveksling mellem forskere i de enkelte lande. Formålet med projektet er tillige at prøve at koordinere aktiviteterne i de forskellige lokale og nationale Kierkegaard-grupper og -selskaber. Deltagere i projektet er grupper fra Danmark, Norge, Sverige, Finland, Island, Tyskland og Litauen. Bevillingsperioden løber fra 2011 til 2014.

Danmark har haft den længste tradition for Kierkegaardforskning i Skandinavien, og fra slutningen af det 19. århundrede har der været mange danske forskere, som har specialiseret sig i Kierkegaard. Det danske Søren Kierkegaard Selskab, der blev grundlagt i 1948, havde til formål at være et både populært og videns-skabeligt forum. Selskabet begyndte senere at publicere tidsskriftet *Kierke-gaardiana*, som i mange år formåede at være det førende forskningsorgan i Kierkegaardforskningen. I slutningen af 1960erne grundlagde Det Teologiske Fa-kultet på Københavns Universitet et lille institut, som senere blev til Kierkegaard-afdelingen. Med en bevilging fra Danmarks Grundforskningsfond indledte Sø-ren Kierkegaard Forskningscenteret sit arbejde i 1994. I 1996 lancerede Centeret to forskningspublikationer: *Kierkegaard Studies Yearbook* og *Monograph Series* (Berlin: Walter de Gruyter Verlag). I 2005 blev disse to rækker suppleret med to nye serier: *Texts from Golden Age*

Denmark og Danish Golden Age Studies (København: Museum Tusculanums Forlag). I 2007 lancerede Centeret det ambitiøse projekt *Kierkegaard Research: Sources, Reception and Resources* (Aldershot: Ashgate). Rækken, som vil bestå af 21 bind, hvoraf de fleste er opdelt i flere delbind, er den største indsats i Kierkegaard-sekundærlitteraturen nogensinde. Til dato er der udkommet ni bind fordelt på 19 delbind.

Kierkegaard har også været genstand for forskning i Norge, men ikke i samme grad som i Danmark, og der er kun tale om enkeltsstående forskningsresultater. Sidem 1980erne har interessen for Kierkegaard i Norge dog været stærkt voksende og har i dag fået sit højdepunkt. Som et bevis for den store interesse for Kierkegaard i Norge kan man se grundlæggelsen af det Norske Kierkegaard Selskap i 1996. Overraskende nok har der været relativt lidt forskning i Kierkegaard i Sverige, selvom landet jo er meget tæt på Danmark både sprogligt, kulturtalt og geografisk set. Der eksisterer ikke noget svensk Kierkegaardselskab, -forskningsinstitut eller -bibliotek. Mens der er en enorm interesse for Kierkegaard blandt svenske studerende og unge forskere, er der stort set ingen i den ældre generation, som kan tilbyde undervisning eller vejledning i Kierkegaard. Kierkegaardsforskningen i Finland har også været sporadisk og i høj grad repræsenteret af enkelte individuelle studier. Endelig er interessen for Kierkegaard også vokset stort i Island de sidste 10 år. Her har forskere, især filosoffer, arbejdet intensivt med hans værker. *Gjentagelsen og Frygt og Bæven* er også blevet oversat til isærlandske.

I det hele taget er det overraskende, at forskningen i Kierkegaard i de andre nordiske lande har været meget lidt systematisk og primært har været præget af enkelte forskeres individuelle arbejde. Det gælder især, når man sammenligner situationen med de solide forskningstraditioner i f.eks. Tyskland, Japan eller USA.

II. Det nye nettværk og dets målsætning

Som allerede nævnt er der ikke tale om en stærkt udviklet forskningstradition i Kierkegaard i de nordiske lande, hvis vi nu ser bort fra Danmark. Men primært blandt studerende og unge forskere er der i dag en stor interesse for Kierkegaards værker i alle nordiske lande. Nærheden i sproget og i de nordiske landes religiøse traditioner betyder, at forskere fra disse lande har en mere direkte tilgang til Kierkegaards verden og tænkning end forskere fra andre lande. Dette faktum rummer en enestående mulighed for at fremme Kierkegaardstudier i en større fælles kulturel sammenhæng. Det har aldrig været forsøgt at bringe forskere fra de forskellige nordiske lande og forskningstraditioner sammen i en fælles dialog. I stedet har enkelte forskere alt for tit arbejdet i relativ isolation. Det nye nettværk tager sigte på at løse dette problem og prøver at forene forskere fra de nordiske lande og invitere dem til at bringe deres forskning ind i en større sammenhæng. Resultatet vil ikke kun være et højt forskningsniveau men også forbedrede uddannelsesmuligheder for unge forskere. Det nye nettværk vil gerne fremme forskningen i Kierkegaard, men formålet er også at styrke ph.d.-uddannelsen i Kierkegaard i en samlet nordisk sammenhæng. Netværkets mål er altså (1) at

fremme Kierkegaardforskning på det højeste niveau ved et samarbejde blandt nordiske forskere og (2) at skabe uddannelsesmuligheder af høj kvalitet for ph.d.-studerende og unge forskere, som beskæftiger sig med Kierkegaard i de nordiske lande. Netværket er tværfagligt og inkluderer forskere fra filosofi, teologi, litteraturvidenskab, filolog, historie, psykologi og idéhistorie.

Netværkets forskningsprofil vil have to hovedfokuspunkter. Det ene punkt er kildeforskning, dvs. en undersøgelse af Kierkegaards kilder. Dette fokus finder sin baggrund i, at de nordiske sprog giver forskere fra dette geografiske område en tilgang til Kierkegaards tekster og kilddokumenter, og dette faktum vil skabe en dynamisk og frugtbar udveksling af ideer.

III. Netværkets struktur og deltakere

Netværket er organiseret og administreret af en bestyrelse bestående af seniorforskere fra de forskellige nordiske lande. Bestyrelsens opgave er at fastlægge agendaen og målsætningen for nettværket og at planlægge dets hovedaktiviteter. Et vigtigt formål er, at netværkets kreds af deltakere har så varieret og heterogen en sammenstilling som muligt. De skal komme fra mange forskellige lande og tagområder. De inkluderer udgivere af de væsentligste forskningstidsskrifter og de førende skikkelsel i de vigtigste forskningsinstitutter og -selskaber.

For så vidt som nettværket har en langsigtet plan om at fremme den fremtidige Kierkegaardforskning i de nordiske lande, vil netværkets ledelse sætte fokus på at tiltrække unge Kierkegaardforskere og ph.d.-studerende, som aktivt kan deltagte i netværkets aktiviteter. The Nordic Network of Kierkegaard Research håber så-

er at fremme Kierkegaardforskning og -interesse i de nordiske lande og at bringe de nordiske studerende og forskere i kontakt med hinanden. Netværket vil prøve at integrere de forskellige linjer i den internationale forskning og ph.d.-uddannelse. Netværket vil sætte speciel fokus på uddannelsen af unge forskere og vil sigte efter at integrere dem på samme vilkår som seniorforskere. Netværkets ledelse har søgt at tilrettelægge konferencer og seminarer, som vil være nyttige for studerende i deres aktuelle arbejde. Netværket har omkring 25 kandidat- og ph.d.-studerende som medlemmer. Deres forskningsprojekter og metoder er meget forskellige, og dette faktum vil skabe en dynamisk og frugtbar udveksling af ideer.

ledes på at kunne bidrage til at fremme Kierkegaardstuder i de nordiske lande og at give Kierkegaardskningen et solidt fundament inden for det sprog og den kultur, som denne forskning knytter sig til. Dette kan bedst lade sig gøre ved at udvile de talentfulde unge Kierkegaardstuderende og -forskere i de nordiske lande selv.

IV. Netværkets langsigtede målsætning
I fremtiden vil netværkets ledelse forsøge at udvide netværket internt i de forskellige lande, så at det vil komme til at omfatte så mange institutter og universiteter som muligt. Netværket vil også gerne bidrage til at skabe et svensk og et finsk Kierkegaardselskab efter samme model

som de danske og norske selskaber. Et vigtigt langsigtet formål for netværket er at skabe en varig enhed, som vil fortsætte også efter bevillingsperiodens udløb. Efter etableringen af et samarbejde og de nødvendige kontakter vil derfor forhåbentlig de forskellige forskningsinstitutter og Kierkegaardselskaber kunne fortsette netværkets arbejde i fremtiden for deres egne midler. Samarbejdet kan ske i form af specifikke fælles projekter, som f.eks. et fælles forskningstidsskrift eller fælles seminarer og konferencer. På denne måde vil et ægte tværfagligt, nordisk forskningssamfund blive etableret, som mange år ud i fremtiden vil kunne bidrage til fremmøde af Kierkegaardsforskning i de nordiske lande.

Kalender for Det Teologiske Fakultet

Særlige arrangementer og åbne møder ved Fakultetet annonceres under arrangementer på www.teol.ku.dk, i Universitetsavisen, Fakultets studentblad og så vidt muligt i Præsteforeningens Blad samt eventuelt i dagspressen. Ved redaktionens afslutning er der planlagt følgende arrangementer på Fakultetet for forårssemestret 2012. Ændringer i programmet kan forekomme. Yderligere oplysninger om de enkelte arrangementer kan ses på www.teol.ku.dk. Alle arrangementerne er opgivet med præcise minutter.

Kalender for **Teologisk Forening** se s. 50.

Kalender for **Søren Kierkegaard selskabet** se s. 46.

Lørdag den 11. februar kl. 9.00 – 19.00

Johannes Brahms (1833 – 1897), Ein deutsches Requiem (1868)
I anledning af opførelse af Johannes Brahms' Ein deutsches Requiem (1868), 6. februar 2012 i Helligåndskirken i København med Morten Schudt Jensen som dirigent, afholdes seminar, hvor værket vil blive gennemgået med henblik på dets teologiske fortolkningsmuligheder. Desuden vil værkets teologiske baggrund og placering i det kulturelle landskab blive beleyst.

Foredragsholdere: Morten Schudt Jensen, Nils Holger Petersen, Sven Rune Haysteen m.fl.
Tilmelding nødvendig, senest onsdag den 6. februar hos organist Jytte Lundbak pr. mail: lundbak@dkos.dk

Sted: Det Teologiske Fakultet, Købmagergade 46, 1.sal

Arr.: Center for Kunst og Kristendom i samarbejde med Forum for Musik og Teologi

Mandag den 27. februar kl. 13.15 – 15.00

NT-seminar. Emne: Messiashjemmeligheden i Markusevangeliet. Ansvarlig: Troels Engberg-Pedersen
Oplæg kan rekvireres fra den forudgående fredag. Henvendelse til ABEs kontor (abe@teol.ku.dk) eller Troels Engberg-Pedersen (tep@teol.ku.dk).
Sted: Vær. 243, Købmagergade 46, 2. sal, 1150 København K
Arr.: Afdeling for Bibelsk Eksegese

Onsdag den 29. februar kl. 16.00 – 17.30

Gå-hjem-arrangement: „Dostojevskis bibelbrug“ ved cand.theol. Kristian Mejrup
Sted: Kælderafeen, Det Teologiske Fakultet, Købmagergade 44
Arr.: Center for Studiet af Bibelens Brug

Søren Kierkegaard Selskabet

Program for Forårssemestret 2012

Programmet for forårst 2012 er endnu ikke færdigt.
Datoerne for foredragene ligger dog fast, eftersom det altid er den sidste torsdag i måneden:

- 23. februar kl. 19.30
- 29. marts kl. 19.30
- 26. april kl. 19.30
- 31. maj kl. 19.30

Lige så snart programmet foreligger, vil det kunne findes her:
<http://www.kierkegaardselskabet.dk/program>